

La intimitat dels p

Parlo de la vida privada del president (Mitterrand) i d'un aspecte de la seva vida privada que és semipúblic... El president de la República mateix no en fa cap misteri: bé es passeja amb la filla i pertot arreu l'hi veuen! Aquest secret, que nosaltres els periodistes hem respectat fins avui, ja no té raó de ser". Amb aquestes contundents paraules, el periodista Philippe Alexandre marcava un precedent en la història de la premsa francesa. Però, més que Philippe Alexandre, qui marcava un canvi d'actitud era la revista *Paris-Match*, que en el número del 10 de novembre reproduïa en exclusiva fotos de François Mitterrand en companyia de sa filla natural, Mazarine, que ara té vint anys, però de la qual mai no s'havia fet públic cap comentari. Les fotografies anaven acompanyades d'una entrevista a Philippe Alexandre, autor del llibre *Plaidoyer impossible pour un vieux président abandonné par les siens*, de recent aparició, en què explica els secrets d'aquesta doble vida del president de la República francesa.

Que François Mitterrand tenia una filla d'una altra dona era un fet que la premsa francesa ja sabia de feia anys, però que guardava curosament, complint un codi deontològic no escrit, però molt vigent. Aquest codi sosté que la vida privada del polític només pot interessar si revela pràctiques contràries al seu discurs públic o si pot influir l'exercici del seu càrrec. El París polític, els intel·lectuals i els mitjans de comunicació són al corrent de determinats costums i pràctiques d'alguns alts càrrecs, però el pacte de silenci es manté, perquè la intimitat dels homes públics no acostuma a ser utilitzada com una arma política. Per tant, la vida privada no es considera font de notícies i el respecte a la intimitat preval per sobre l'escàndol. És per això que la majoria de líders polítics francesos han reaccionat contra l'actuació del setmanari, els mitjans de comunicació han estat molt prudents i l'opinió pública no s'ha manifestat favorable a aquesta mena de revelacions: "Més m'estimo no saber-ho", "no m'interessa", eren alguns dels comentaris més repetits.

Ara bé, el periodista Philippe Alexandre, amb les seves manifestacions, ha sembrat el dubte. Alexandre, a banda explicar extensament la història d'aquest "matrimoni morganàtic" —tal com ell l'anomena—, fa una defensa aferrissada del dret que té l'opinió pública de saber certs aspectes de la vida privada dels polítics. Entre algunes afirmacions,

L'afer Mitterrand ha reobert el debat de si els mitjans de comunicació han de destapar la vida privada dels polítics. A França un codi deontològic no escrit ho prohibeix. En canvi, en la tradició anglosaxona els polítics no es poden permetre el luxe de tenir vida privada. I aquí, encara que en aparença els escàndols sexuals no siguin matèria informativa, la censura i els tabús són una pràctica corrent.

diu: "Em sembla anormal que una part de la població sàpiga coses i una altra sigui tinguada en la ignorància." I encara: "Hi ha hagut una conspiració de silenci de tots els periodistes francesos. Em penso que a França tenim una premsa molt reverencial. Considerem que el president de la República és un rei de dret diví, que la unció del sufragi universal té caràcter sacramental i que, per tant, la seva persona està per sobre un cert nombre d'observacions."

Per la majoria de francesos, que Mitterrand tingui una filla natural nascuda d'una relació extramatrimonial, no afecta l'exercici del seu càrrec. Tanmateix, Philippe Alexandre no ho creu així: "Això explicaria uns quants afers, en particular, el paper de Patrice Pelat (un dels més íntims col·laboradors de Mitterrand), la seva implicació en alguns assumptes financers tèrbols i la defensa acarnissada de Patrice Pelat feta pel president de la República, poc abans de ser inculpat en l'afer de Pechiney." El periodista, doncs, juga la seva carta a l'estil anglosaxó.

La tradició anglosaxona. Si la societat francesa ha reaccionat amb recel i desaprovació davant el destapament de l'afer Mitterrand, els països anglosaxons, se sorprenden d'aquesta actitud tan escrupolosa. "Els americans us dirien que la política francesa és plena d'hipocresies, perquè tot s'ha de mantenir privat, ben amagat". Així responia R. W. Apple, periodista del *New York Times* a una pregunta de la mateixa revista *Paris Match*, que l'entrevistava per mostrar l'altra cara d'un debat, que el setmanari sabia que obriria publicant les fotos de Mitterrand amb Mazarine. I és que, tradicionalment, la premsa dels països anglosaxons ha explotat sense escrúpols totes les intimitats dels seus polítics i ha descelat fets o situacions que s'han convertit en escàndols sexuals i que en la majoria de casos han fet dimitir els afectats. Potser un dels pocs exemples que trobem no tocat decisivament en la seva carrera política és el de Bill Clinton. L'actual president dels Estats Units va haver de trampejar una situació ben difícil durant la campanya electoral del 1992. Una ex-cantant de cabaret, anomenada Jennifer Flowers, va esbombar en plena campanya que havia estat l'amant de Clinton durant dotze anys. Tothom es pensava que es repetiria l'episodi protagonitzat quatre anys abans per Gary Hart, quan fou enganxat *in fraganti* amb la model Donna Rice. Va ser un escàn-

lítics, al descobert

dol, encara que allò que l'electorat realment no li va perdonar fou que mentís en públic. A diferència de Hart, Clinton va superar el mal moment gràcies sobretot a l'actitud determi-

nant de la seva esposa Hillary. És per això que el periodista R. W. Apple és contundent: "Cap problema relatiu a la vida privada no és absolut. Tot depèn de la manera com s'hi encari l'interessat. Clinton, contràriament a Gary Hart, mai

no ha fugit endavant per evitar preguntes. Ha sabut gestionar molt bé les seves 'crisis'. El problema no s'ha dissipat mai del tot, però Clinton ha demostrat que el fet que la premsa i el públic suscitin un 'problema de personalitat' i de vida privada no és pas obligatòriament fatal."

Les intimitats al descobert no són necessàriament fatals, però a Anglaterra una onada de dimissions s'han succeït, aquests darrers anys, per embolics sexuals destapats per la premsa sensacionalista, fins al punt de fer trontollar el govern de John Major. L'any 1992 el diari *The Sun* esbombava l'afer sentimental del ministre de les Arts, David Mellor, casat i amb dos fills, amb una actriu espanyola anomenada Antonia de Sacha. El ministre es veia forçat a dimitir. L'any 1993 saltava l'escàndol del vice-ministre del Transport, Stephen Norris, que casat i amb dos fills, li van descobrir quatre amants. També dimití. A la primavera d'enguany, i en plena campanya moralitzadora del Govern conservador, tres escàndols quasi consecutius minaven les bases del partit dels tories: Tim Yoe, vice-ministre de Medi Natural, dimitia quan es va fer públic que tenia dos fills il·legítims, un dels quals donat en adopció; el vice-ministre de Transports, Lord Caithness, dimitia quan la seva dona se suïcidà d'un tret a conseqüència de la relació sentimental que ell mantenia amb una ex-secretària de la princesa Anna; i el diputat conservador, David Ashby fou atrapat compartint el llit d'un hotel de París amb un amic íntim. Fou acusat d'homosexualitat, encara que ell, casat, ho

'Paris-Match' ha publicat unes fotografies de François Mitterrand amb la seva filla natural Mazarine. L'existència d'aquesta filla era un fet que la premsa francesa coneixia de feia anys, però que no havia fet públic.

hagi negat sempre, al·legant que compartia lliit per estalviar diners. Són alguns dels molts casos que la premsa sensacionalista britànica ha publicat aquests darrers anys.

A Anglaterra la premsa sensacionalista fa un paper fonamental a l'hora d'explotar la vida íntima dels polítics. Així ho explica Josep Martí Gómez, periodista i corresponçal de *La Vanguardia* a la capital britànica durant cinc anys: "En la premsa britànica hi ha dos models de periodisme: la premsa popular o sensacionalista i la *paper quality*, la premsa de qualitat. La premsa popular és la que furga i dona tota mena de detalls sobre les amants dels polítics. No és que la *paper quality* no en doni, sinó que en fa un altre tipus de tractament; analitza el cas, però no des de la morbositat de les relacions conjugals, sino des de la responsabilitat política, des del procés constitucional. Per exemple, quan van trobar aquell diputat ofegat amb unes mitges mentre es masturbava, la premsa popular s'hi va abonar fins al final, explicant el color de les mitges, com eren les calces, l'expert que deia com arriba l'orgasme quan estàs excitat, la gràfica de l'excitació del cervell... La premsa seriosa va explicar el cas dient que aquest senyor s'havia mort per causa

Els afers amorosos del príncep de Gal·les i Lady Di (dreta) omplen les planes de la premsa sensacionalista britànica. A l'estat espanyol, la monarquia (dalt) sempre ha estat un tema espinós i és encara un autèntic tabú.

La vida privada d'aquells que detenten un càrrec institucional esdevé pública als països anglosaxons. Clinton i Hillary ho saben bé.

d'una relació sadomasoquista, però no entra en detalls."

Tot i aquesta diferència, els anglesos consideren que des del moment que tens un càrrec públic, la teva vida també és pública. Ara, quan els afers sentimentals dels Prínceps de Gal·les enfilaren una escalada imparable d'escàndols, el Govern va amenaçar de fer una llei de premsa. "Llavors -diu Martí Gómez- es van reunir els diaris i van redactar un codi deontològic, pel qual es comprometien a respectar una sèrie de punts, entre ells s'especificava el de respectar la vida privada; ara creaven un *ombudsman* per a defensar els drets del lector. Però quan va sorgir el primer escàndol, aquell codi va saltar fet miques pels aires. L'únic diari que no va signar el codi deontològic fou el *Financial Times*. El seu director va dir que ell no assistia a la reunió perquè, de primer, el seu diari no publicava mai aquesta mena de coses i que, per tant, el codi ja el respectava de feia anys; en segon lloc, rebutjava l'*ombudsman*, perquè el primer *ombudsman* d'un diari és el seu director. Al final es va confirmar la tesi del *Financial Times*."

A Anglaterra, doncs, no hi ha codi deontològic que valgui i més quan els polítics afectats avalen uns models socials conservadors, moralistes, de defensa de la família. Molts escàndols s'han succeït en el govern conservador de John Major, però cap cas -autèntiques mines quant a credibilitat política- no ha pogut esgrunar-lo. "Els governs -explica Martí Gómez-, els salva que aquests polítics dimiteixin. El polític assumeix el seu desgast. Hi ha dimissions molt pintoresques, com la del sots-secretari de Trànsit, que havia fet una campanya publicitària terrorífica contra la beguda a l'hora de conduir. Doncs un dia, quan aquest senyor anava al congrés del partit conservador, en un control rutinari el va parar la policia, li va fer la prova d'alcoholèmia i va sortir positiu. La policia va presentar una denúncia (jo no sé si aquí un policia presentaria una denúncia contra el ministre de Transports, potser ni tan sols el pararia), se'l va endur a comissaria i allí va declarar. A la nit sortia per la BBC en una entrevista admetent el delictes. Quan el locutor li va preguntar: 'I ara què farà?' Ell va respondre: 'Doncs el que toca en aquests casos, dimitir aquesta mateixa nit'. La gent veu això i tota la càrrega de revengisme es

AMISTATS PERILLOSES

Bill Clinton

Durant la campanya electoral del 1992 que el va portar a la presidència dels Estats Units, Clinton no es va escapar de l'escàndol sexual. Una ex-cantant feia públic que havia mantingut relacions amoroses amb qui llavors era el candidat demòcrata. Clinton no ho va desmentir; va dir que ell i la seva esposa havien tingut problemes, però que ara estaven completament units.

Gennifer Flowers

L'ex-cantant de cabaret va manifestar a la revista *Star* que havia estat l'amant de Bill Clinton durant dotze anys. Després, en una conferència de premsa davant les càmeres de televisió, va confirmar les declaracions. Segons diuen, Flowers va cobrar entre cinc i vint milions de pessetes per explicar aquesta aventura amorosa.

Hillary Clinton

Ella li va treure les castanyes del foc. Va salvar Clinton del desastre i va començar a ser admirada per l'electorat quan va afirmar: "No sóc aquí com una pobra esposa que ve a salvar el marit. Sóc aquí perquè l'estimo, el respecto i ens uneix una profunda amistat".

Carles d'Anglaterra

L'hereu de la corona i Lady Di es van casar l'any 81. Però el príncep continuava enamorat de Camilla, amb qui mantenia relacions amoroses. Carles i Diana van acabar separant-se, després de la publicació d'un llibre d'Andrew Morton sobre les intimitats de la princesa i la transcripció d'una conversa telefònica entre Carles i Camilla, en què ell li deia que volia convertir-se en el seu tàmpax.

Camilla Parker

Va conèixer Carles d'Anglaterra l'any 1972. Quan el príncep se n'anà a la marina ella no el va esperar i es va casar amb el militar Andrew Parker-Bowles, amb qui va tenir dos fills. Però, després, la relació amb Carles es va restablir d'amagat i va ser frenada pel casament del príncep amb Lady Di. Al 1986 els amants van tornar a reprendre la relació íntima.

Lady Di

Era una noia de bona família, jove, bonica i que adorava el príncep Carles. S'hi va casar i van tenir dos fills. Però la relació conjugal no va anar bé. Carles tenia una amant i Diana es consumia de gelosia. L'any 1992 va arribar la separació oficial. Ara, a ella, també li adjudiquen amants i diuen que el seu somni és d'anar-se'n d'Anglaterra.

Bienvenida Pérez

Valenciana de naixement, va anar a viure a Anglaterra als quinze anys. Es va casar amb sir Peter Buck, se'n va separar i contragué matrimoni amb Nicholas Sòkolov, un marxant d'art rus. Va vendre l'exclusiva del seu afer amorós amb Peter Harding a una revista sensacionalista.

Peter Harding

Era el cap de l'Estat Major de la Defensa britànica, mariscal de la Royal Air Force i ajuda de camp de la reina Isabel II. Casat i amb quatre fills. La seva vida impecable es va desfer quan va conèixer Bienvenida. Van tenir relacions amoroses. Però ella el va traïr: Va citar-lo a un hotel, mentre dos reporters del *News of the World* es dedicaven a fotografiar-los quan es besaven.

Anthony Buck

Primer marit de Bienvenida. Havia estat diputat conservador, cap de la Marina de Guerra i secretari del Ministeri de Defensa. Va trobar les cartes apassionades que el cap de l'Estat Major escrivia a la seva esposa ("com desitjo tenir-te entre els meus braços, agafar-te, envoltar-te amb els meus petons, acariciar-te...") Així va descobrir l'embolic. Es va divorciar de Bienvenida.

François Mitterrand

El president de la República francesa té una filla natural de vint anys, anomenada Mazarine. Aquesta va néixer de la relació de Mitterrand amb una noia, Anne Pingot, amb la qual va establir una relació sentimental que encara es manté. Mare i filla han residit ocasionalment a l'Eliseu.

Mazarine

Filla natural de François Mitterrand. Darrerament es passeja amb el seu pare d'una manera pública i l'ha acompanyat a alguns actes oficials. Els qui coneixen Mazarine diuen que és intel·lectualment molt brillant i molt lligada al seu pare.

Danielle Mitterrand

Esposa del president de la República. Va conèixer personalment la mare de Mazarine i la noia quan Mitterrand va ser operat de pròstata. Danielle Mitterrand ha estat molt discreta sobre l'afer. Pertany a una família d'esquerres, republicana i laica. Aquests elements han fet de contrapès de la tradició burgesa de Mitterrand.

dilueix quan el polític fa el que toca, dimitir. A Anglaterra una cosa és el puritanisme i, una altra, les regles democràtiques.”

Autocensura i tabús. La intimitat dels polítics no ha suscitat grans polèmiques a l'estat espanyol. Tot i que sí que hi ha hagut canvis significatius que han desbordat la premsa del cor. Si el fet que Alfonso Guerra tingués una filla fora de matrimoni no va crear cap estat d'opinió més enllà de sadollar la curiositat, el fenomen de la *beautiful people* ha alterat prou el panorama informatiu. Des de la famosa portada de *Lecturas* “A Boyer le tocó la china”, fins a les imatges de Carmen Posadas, esposa de Mariano Rubio, a les portes de la presó, ha plogut molt. Tot ha quedat prou esquitxat de fang. El terreny de la premsa del cor ha estat sobrepassat. Victòria Camps, catedràtica d'ètica i senadora, creu que “aquesta situació és un error, perquè en el moment que es mercantilitza la vida privada, es crea un estat de confusió.”

Segons Martí Gómez, a l'estat espanyol es juga una doble moral i l'autocensura és molt més gran. Els polítics, són investits d'una aura d'intocables que fa, per exemple, que un policia difícilment denunciaria la infracció d'un alt càrrec. Ara bé, aquesta mena de censura, també la mantenen els mitjans de comunicació? Martí Gómez respon: “Hi ha un fet que trobo substancial: la premsa espanyola diu que no s'ha d'entrar en la vida privada dels polítics de dins, i no gosa entrar-hi; però en canvi entra a sac en la vida privada dels de fora. I això em sembla immoral. La vida privada és la vida privada. Si jo no vull despullar una princesa d'aquí, perquè crec que la seva vida privada s'ha de respectar, tampoc no puc despullar una princesa de Gal·les. Aquí no hi ha premsa sensacionalista, però com que encara no s'han clarificat els models, és fàcil que se sustenti aquesta doble moral. A més, aquí hi ha tabús: la família reial, la vida privada dels alts càrrecs... I també es manté una mena de distinció de classes, que no té raó de ser. Per exemple, l'altre dia un diari titulava: ‘De la Rosa comparteix cel·la amb dos delinqüents comuns’. És erroni, el titular hauria de ser: ‘Tres delinqüents comuns comparteixen cel·la’.”

Però el tema més espinós sempre ha estat el tractament de les informacions relatives a la monarquia. I és que en aquest país la monarquia és encara un autèntic tabú. Només cal recordar la intriga que va precedir el reportatge de la periodista Selina Scott a la BBC, o el silenci de la majoria de mitjans en relació amb les informacions aparegudes a les revistes *Oggi* i *Point de Vue*, sobre la relació sentimental del rei Joan Carles amb la catalana Marta Gayà.

El tema és tan vidriós que fins i tot s'ha es-

Josep Martí Gómez: “La premsa espanyola no entra en la vida privada dels polítics de dins, però ho fa a sac en la dels de fora.”

Victòria Camps: “En el moment que es mercantilitza la vida privada, es crea un estat de confusió.”

Ramon Barnils: “Són els polítics els primers a utilitzar la seva vida privada en benefici seu.”

peculat sobre el tràfic de dossiers relatius a la vida privada del rei com a instrument de pressió política. L'estiu passat, Luis de Vilallonga, biògraf oficial del rei, va denunciar una suposada confabulació contra el monarca, instigada per Mario Conde, l'ex-notari Antonio García Trevijano, el diari *El Mundo* i algú més. Segons Vilallonga, es filtren uns dossiers molt comprometedors per al monarca, que provocarien un escàndol irreparable i la seva abdicació. Val a dir, relacionava la informació sobre la vida privada del rei amb una possible desestabilització de l'estat.

Victòria Camps creu que la deferència amb què és tractada la família reial espanyola no té res a veure amb tabús o censures: “La vida de la monarquia espanyola és molt més discreta que no pas la dels prínceps de Gal·les o les princeses de Mònaco, per exemple. I això està bé. Pel que fa a les seves relacions conjugals, són privades.” A Martí Gómez, tant li fan les intimitats, el que creu que s'ha de denunciar és això: “Si es descobrís que ha fet algun tipus de negoci, hauríem de saber quant costa mantenir la monarquia o bé qualsevol cosa que pogués afectar la representació política”.

Pel periodista Ramon Barnils, “el periodisme no ha d'investigar la vida privada dels polítics ni de ningú. Però són els polítics els primers a utilitzar la seva vida privada en benefici seu. La senyora Ferrusola no té cap càrrec polític, però el president de la Generalitat la utilitza amb finalitats polítiques per donar una imatge que li porti més vots. Això és política. I com ell fan tots els polítics en general. Per tant, cap polític no es pot queixar quan algú altre —el periodista— utilitza la vida privada d'aquest en benefici de la seva feina periodística. Si algú hi té alguna cosa a dir, aquest és, en tot cas, el ciutadà. Però hi ha una part de la ciutadania encantada de saber coses de la vida privada dels polítics, tant si és per votar-los com si és per criticar-los. Per tant, en conjunt, això demostra una hipocresia general. I no es podrà acabar la hipocresia fins que els polítics no deixin d'utilitzar la seva privacitat en benefici propi.”

La hipocresia sembla, tanmateix, que és un gènere universal, i afecta la tradició de tots els països. El periodista del *New York Times*, R. W. Apple ho constata: “Fa pocs dies, a Califòrnia Kathleen Brown, candidata demòcrata al càrrec de governador, evocava enmig d'un debat televisat la violació de la seva filla i les proves que com a mare havia hagut de suportar... Heus ací un exemple clar d'una personalitat política que s'aprofita de la seva vida privada per fer-ne argument electoral. Això no té res de nou ni de sorprenent. Si no paren de fer-ho! Utilitzen la muller, els fills; recorren sovint al seu passat personal. Deu ser inevitable.”

Montserrat Serra